

פנינת המקדש

לימוד הלכות המקדש בעיון

מהמכון לכהנים – "נזר הקודש"

בזיכי לבונה

הקדמה: נאמר בתורה בענין הלבונה ובזיכיה: 'ונתת על המערכת לבונה זכה'¹, והיתה ללחם לאזכרה אשה לה'², כלומר, בעת שמניחים את חלות לחם הפנים על גבי שלחן הזהב, יש להניח שם לבונה. בנוסף לכך, כאשר הלחם נלקח בשבת מעל השלחן יש להקטיר את הלבונה על גבי המזבח 'אשה לה'. ההקטרה היא אזכרת קרבן מנחת לחם הפנים שיהיה לרצון לפני ה'.³ באשר לצורת הנחת הלבונה על השולחן למדו חז"ל, שאין לפזר את הלבונה על השלחן, אלא לתת אותה בכלי. כלי זה נקרא 'כף' בלשון הפסוקים ו'בזך' בלשון חז"ל.

הבזיכים וצורתם: המקור בתורה ממנו למדו חז"ל שיש להניח את הלבונה בכלי, נזכר בעשיית השלחן וכליו, ככתוב: 'ועשית קערותיו וכפותיו'⁴... ואמרו חז"ל: 'כפותיו' - אלו בזיכי הלבונה'.⁵ שלא כמו בזיכי הדם שאין להם שוליים,⁶ בזיכי הלבונה נעשו עם תחתית שטוחה, כדי שיוכלו להניחם ביציבות על שלחן הזהב'.⁷ כן למדו חכמים, שכל אחד מן הבזיכים מכיל קומץ לבונה, 'נמצאו שני קומצי הלבונה בשני הבזיכים'.⁸

מקום הנחתם: באשר למקום הנחת הבזיכים נחלקו תנאים: יש אומרים שמניחים אותם על גבי מערכת לחם הפנים,⁹ ויש אומרים שמניחים אותם על זהבו של שולחן-לחם-הפנים בין שתי מערכות הלחם, וכדעה זו נפסק להלכה.¹⁰

סידור בזיכי הלבונה: מצות הבאת לחם הפנים מתקיימת מדי שבת בשבתו. הכהנים מוציאים את שנים עשר הלחמים משולחן לחם הפנים שבהיכל וכן את הבזיכים, ומסדרים עליו את הלחמים החדשים ועמם בזיכים אחרים. ארבעה כהנים נכנסים להיכל: בידי שני כהנים שני סדרים של לחם הפנים, סדר לכל כהן, ובידי שני כהנים שני בזיכי לבונה, בזך ביד כל כהן. וארבעה כהנים מקדימים לפניהם על מנת להוציא את שני סדרי לחם הפנים ושני בזיכי הלבונה שהיו על השולחן עד שבת זו. לאחר מכן, הניחו את הלחם שהוציאו מן ההיכל על שולחן הזהב שבאולם, ואילו את הבזיכים הקטירו באש המערכה. רק לאחר מכן חילקו את הלחמים בין כהני משמרות הכהונה.¹¹

הקטרת הבזיכים: יש אומרים שמקטירים את הבזיכים לאחר תמיד של שחר לפני הקרבת המוספים,¹² ויש אומרים, שמקטירים אותם אחר הקרבת המוספים, וכך נפסק להלכה.¹³ ככל

¹ 'זכה' מתרגם יונתן ברירתא, כלומר, נקיה ומבורר.

² ויקרא כד, ז.

³ ראה תרגום אונקלוס שם, וכן תרגום יונתן.

⁴ שמות כה, כט.

⁵ מנחות צז, א. וראה תרגום אונקלוס שמות כה, כט. וכן רמב"ם הלכות בית הבחירה ג, יד.

⁶ תחתית המייצבת את הכלי, ע"ע בזך.

⁷ פסחים סד, ב. רמב"ם הלכות תמידין ומוספים ה, ב.

⁸ שבת קלג, ב. מנחות צו, א. רמב"ם הלכות תמידין ומוספים ה, ב. חינוך מצוה צז. ספר המצות עשה כז.

⁹ דעת חכמים מנחות צו, א.

¹⁰ דעת אבא שאול משנה מנחות צו, א. רש"י שם ד"ה 'אבא שאול' רמב"ם הלכות תמידין ומוספים ה, ב.

¹¹ משנה מנחות צט, ב. רמב"ם הלכות תמידין ומוספים ה, ג-ה.

¹² פסחים נח, א.

¹³ יומא לג, א. רמב"ם הלכות תמידין ומוספים ד, יא.

פנינת המקדש

לימוד הלכות המקדש בעיון

מהמכון לכהנים – "נזר הקודש"
בזיכוי לבונה

קרבן כך גם באשר ללבונה יש למלוח אותה בטרם הקטריתה¹⁴. הקטרת הבזיכים על האש היא המתירה את לחם הפנים לאכילה לכהנים¹⁵, זאת, ככל המנחות שבמקדש, שקמיצת הקומץ והקטרתו על גבי המזבח היא המתירה את המנחה לאכילת הכהנים בעזרה¹⁶.

דינים נוספים: שני הבזיכים מעכבים זה את זה, וכן הלחמים והבזיכים מעכבים זה את זה, ובהעדר האחד מחלקי הקרבן אין מביאים את לחם הפנים כלל¹⁷. זר שסידר את הבזיכים על השלחן אינו פוסל את הלחם בכך, ואינו חייב מיתה, מפני שאינה עבודה-תמא¹⁸, מאידך גיסא, זר שהקטיר את הבזיכים על אש המזבח, עשה בכך עבודה תמא וחייב מיתה¹⁹.

¹⁴ מנחות כ, א. רמב"ם הלכות תמידין ומוספים ד, י.
¹⁵ מנחות צט, ב. רמב"ם הלכות תמידין ומוספין ד, י.
¹⁶ מנחות ח, א. רש"י ד"ה 'שכן מצינו'. וראה זבחים מב, ב. ורמב"ם פסולי המוקדשים טו, ז.
¹⁷ מנחות כז, א. רמב"ם הלכות תמידין ומוספים ה, ג.
¹⁸ יומא כד, ב. רמב"ם הלכות ביאת מקדש ט, ה.
¹⁹ שבעות יז, ב. רמב"ם הלכות ביאת מקדש ט, ד.